

ISTORIA
COMUNEI BOGDANA

DIN

Plasa Simila, Judetul Tutova

P R E F A Ț A

Cunoscută ne este importanța ce o au monografiile în genere în istoriografie și în special în istoria țării noastre. Și dacă până acum s'au publicat la noi lucrări istorice asupra mai multor orașe, episcopii și mănăstiri, în ce privește însă comunele rurale suntem încă la început. Din cele unsprezece monografii ce s'au scris, abia vr'o două-trei amintesc câte ceva și din vremele trecute ale respectivelor comune, celelalte ocupându-se numai de starea lor actuală. Se înțelege că un asemenea lucru nu este așa de ușor, pentru că în unele comune, din pricina nenumăratelor năvăliri străine și a prăzilor urmate în țară, lipsesc cu desăvârșire documentele vechi; iar în altele se găsesc aceste împrăștiate pe la unii proprietari și răzăși, de pe la carii de multe ori fi cu anevoe de oblicit și câte-odată chiar de căpătat. În comuna Bogdana însă, localitate în care m'am născut și de a căreia studiere de 19 ani mă ocup,—am avut norocul ca să dau peste multe documente, grație nu numai legăturii ce au avut'o și o au locuitorii de aici cu pământul prin răzășie, dar și pozițiunei tari a localității, care, în vremuri de grea cumpănă, i-a adăpostit poate mai bine ca în multe alte părți. În același timp am adunat un număr de documente și de prin comunele vecine, pe care le-am văzut că-mi sunt necesare pentru studiul întreprins. Totodată declar că am întâmpinat și multă bună voință din partea mai multora din acei ce le posedau. Intocmirea însă a lucrării de față se datorește unui concurs de împrejurări. Iată cum. La vârsta mea de 7 și 8 ani auzisem pe tatăl meu, căruia îi plăcea foarte mult Istoria, vorbind de Vlădicii pe cari îi văzuse, de care auzise sau

cetise, cum și de Domnitori, între cari mai ales de Ștefan cel Mare. În anul 1865, când aveam aproape 9 ani, m'a dat la școala înființată atunci de Minister în satul Bogdana. Și s'a întâmplat că într'o după amiază din luna Martie sau Aprilie a anului 1866, pe când eșisem de la școală și mergeam buluc pe drum cu toți colegii, iată că prin dreptul porței casei comunale văd pe unul din conșcolari oprindu-ne în loc și adresându-se către noi cu voce tare și răspicată : „măi ! știți voi una, în biserică la noi, mi-a spus tata, este o cheli scrisă de Ștefan Vodă cu slove de aur“ ! Toți l'am ascultat cu multă curiozitate și l'am întrebat ce să fie chelea aceea și, bietul coleg neștiind ce să mai spue, ne-am reluat îndată conversațiunile noastre copilărești. Nu-mi aduc aminte de loc cine a fost acel băet. În Duminica viitoare, d-l învățător ducându-ne la biserică sf. Neculai, ca de regulă, am văzut că unul din dascali a disfăcut o masă și deasupra s'a întins o pele (analogul), pe care apoi preotul a așezat sf. Evanghelie. În momentul când dascalul a pus acea masă și pelea s'a întins și preotul încă nu venise, eu, cum eram aproape, răpede mi-am aruncat ochii pe deasupra și pe dedesubtul pielei ca să văd slovele de aur, dar nu eră nimic. În Duminica următoare din nou mi-am aruncat ochii și iarăș n'am văzut nimic. De atunci mi-a perit acea curiozitate, rămânându-mi cele spuse de colegul meu uitate cu totul pentru multă vreme. Și uitate mi-au rămas, pentrucă ultimile 3 clase primare le-am învățat la Bârlad, Seminarul inferior la Huși și cel superior la Iași și în fine m'am așezat în Bârlad, hirotonisit fiind diacon în 1880 și preot în 1881.

În anul 1885 m'am înscris ca student la Facultatea de Teologie, ce eră de curând înființată, în București. După Regulamentul acestei Facultăți, toți studenții eram obligați a urmă unele cursuri și de la cea de Litere, anume : de Limba și Literatura Latină și Elenă, de Psihologie și Pedagogie. În același timp m'am îndemnat a urmă și alte cursuri : Istoria Romanilor, Istoria Egiptului, Arheologia și Epigrafia, predate aceste de d-l Tocilescu. La Istoria

Egiptului mă miram că cum se pot ști atâtea amănuniții din trecutul unui popor atât de îndepărtat, pe când noi comparativ știm puțin din al neamului nostru, care își are existența pe aici de 18 secole. Ba, această mirare am comunicat-o atunci în particular și d-lui profesor Tocilescu, care a avut buna-voință de a-mi face o întreagă lecțiune asupra izvoarelor Istoriei noastre naționale și a mă asigura că sunt în țară, mai ales pe la răzăși, o mulțime de hrisoave și hârtii vechi, din care multe cunoștinți interesante pentru noi se pot scoate. Ascultând cu mult interes cele ce mi se spusese mă întrebam: oare pe la Bogdana se vor fi găsit hârtii de acestea vechi? Cine știe! Și pentru a mă iniția mai bine în cunoștințele din Istoria Românilor am căutat toate chipurile ca să găsesc timp de a urma și la acest curs.

Cu mergerea la Muzău într-o Duminică din Decembrie 1885, pentru a ne exercita în discifrarea inscripțiilor de pe petrele depuse acolo, am avut prilejul să văd pentru întâiaș-dată în viața mea și niște hrisoave pe pergamente cu peceti mari și frumoase, între care vr'o două și de la Marele Ștefan, ce se copiau. Și atunci tocmai mi-am adus aminte și eu de vorba colegului meu, cea din anul 1866, și mi-am zis: Bogdana este sat răzășesc, trebuie să aibă și ea un hrisov de aceste vechi pe pele, însă la cine oare să se găsiască? Cu mergerea mea pe acolo am să cercetez! Pe lângă aceste, eu observasem că la universitate este o cameră la rândul de jos intitulată *Societatea Geografică Română* și văzusem chiar că are un *Buletin*, în care, pe lângă alte articule, începuse a publica și monografii asupra comunelor. S'a născut în mine atunci ideea ca să fac și eu o Geografie a Comunei Bogdana cu note relative la trecutul ei. Și îndată am scris tatălui meu, spunându-i intențiunea mea, și dânsul mi-a comunicat, prin o lungă scrisoare din 27 Ianuarie 1886, o mulțime de tradițiuni locale foarte prețioase. Am scris apoi părintelui paroh Gh. Ciorăscu, care de asemenea mi-a răspuns comunicându-mi o mulțime de informațiuni de care aveam

nevoe. Dar gândul meu erà la hrisovul lui Ștefan cel Mare, despre care eram cu o așà îndoiială de a-l pute găsi că prin amintitele scrisori nici măcar întrebasesm de el. In fine și mult dorita vacanță a sosit! Mergând la Bogdana și întrebând pe tatăl meu, cum și pe unii și pe alții, nu știau a-mi spune nimic de hrisovul lui Ștefan cel Mare. Cu prilejul hramului dela biserica din Similișoara (6 August 1886), între alții a venit la mine și Primarul de atunci, Lupu Sătaru, pe care de asemenea l'am întrebat. Dânsul mi-a spus că după cum a auzit, nu știe de la cine, un asemenea hrisov ar fi la bătrânul Vasile Barbu, la care s'ar fi mai găsimd și alte hârtii vechi, scrisori de ale satului, ce erau ținute altă-dată în biserică spre siguranță. (A se vede doc. LXXXVIII și notele de sub el, pag. 146). A doua zi m'am dus numaidecât în sat la Bogdana și luând pe bunul Primar am plecat împreună la numitul bătrân pe care l'am găsit acasă și primindu-ne cu multă bucurie, din două vorbe mi-a scos băsmăluța în care erau legate mult doritele odoare: hrisovul și alte 19 hârtii vechi. Și când am dezlegat-o și am zărit pergamentul cu resturile de șnur roș și albastru, nu-mi mai pot da seamă de bucuria ce am avut. Bătrânul nu ezitase de loc de a mi le dà, pentrucă își reamintise, dupăcum mi-a mărturisit mai târziu că, cu zece ani în urmă, îi făcusem și eu un bine (Mărit să fie Domnul!) pentru băetul ce-l avusese în Seminarul din Huși și care acum erà preot. Am luat toate acele 20 de documente la mine și apoi cât am mai stat în August și Septembrie, din acea vacanță, am cules mai multe tradițiuni din gura bătrânilor; am adunat un număr de obiecte vechi găsite în pământ la arat și păstrate prin lăzi și prin poduri de către oameni, fie pentru a le utiliza la ceva fie numai pentru curiozitate; în fine am dat și peste 2 hărți ale moșiilor Vișteleştii și Suceveni. Intors la București, am încredințat hrisovul și câte-va hârtii scrise în slavonă d-lui Gh. P. Samureanu, interpret pentru limbele slave la Ministerul de Externe, ca să le traducă; iar eu, deprinzându-mă a ceti pe cele scrise în românește, dar cu slove chirilice, am izbutit a le transcrie

și a extrage din ele, cum și din cele traduse, mai multe notițe istorice. Cu sosirea vacanței din vara anului 1887, urmând a face alte cercetări în localitate, mi-a venit în minte ca să arăt în lucrarea ce proiectasem și înălțimile celor 7 dealuri din com. Bogdana. În scopul acesta, prin recomandățiunea d-lui G. I. Lahovari, Secretarul General al Soc. Geografice Române, am dobândit instrumentele necesare de la d-l Hepites, Direct. Inst. Meteorologic, cu ajutorul cărora am făcut observațiunile pentru constatarea amintitelor înălțimi. Cu prilejul facerii acestor observațiuni am cutrierat teritoriul comunei în toate direcțiunile; am mai adunat câteva obiecte vechi și un număr de tradițiuni locale; și apoi am luat și de la Primărie mai multe științi de care aveam nevoie. Inapoiindu-mă acum la București și orânduindu-mi materialul adunat, m'am pus pe scris și am compus *Geografia comunei Bogdana*, din plasa Târgu-Simila, cu notițe istorice și tradiționale, pe care am publicat'o în Buletinul Societăței Geografice Române, trim. 3 și 4, an. 1888, însoțită de o hartă prelucrată după cele amintite de un inginer plătit de d-l Lahovari din fondurile Societăței Geografice. Mi s'a dat și 100 exemplare din lucrarea mea, ediție separată din Buletin, pe care le-am dat pe la profesorii, colegii și prietinii mei, ca prim rod al muncii mele.

Incurajat de rezultatul la care ajunsesem, nu m'am oprit aci, ci nefcetat am adunat și alte hrisoave și acte vechi de prin Bogdana și de prin comunele vecine, cum și alte anticități, pe unde în dar; cum e de la d-l Nicu Harisiadi, părintele Gh. Ciorăscu, d-l D. Pavelescu, d-l C. Armeni, d. V. Tufă, păr. Teodot Crețu Shimonah, d-l S. Bole, pe unde cu bani, după prețul oferit de mine prin niște anume înștiințări imprimare ce am împrăștiat în toată comuna. Hrisoavele și câteva hârtii în slavonă, găsite acum, le-am încredințat spre traducere d-lui Gh. Ghibănescu, profesor la școala normală „V. Lupu“, din Iași, care le-a publicat cu textul original, împreună și cu amintitul hrisov de la Marele Ștefan, în Arhiva, No. 1, 2, 5 și 6 din an. 1900. În privința obiectelor de piatră și de bronz

m'am adresat d-lui Teohari Antonescu, profesor de Arheologie la Universitatea din Iași, care le-a declarat de autentice și cu vechimea cu mult înaintea de Hristos; iar în privința celor de fier, am solicitat părerea d-lui Eduard Fischer, din Bucovina, prin d-l arhitect V. Mironescu din Iași. Totodată am rugat și pe d-l Dr. I. Simionescu, profesor la Universitatea din Iași, spre a se pronunța asupra terenului com. Bogdana, din punctul de vedere geologic, și d-sa, în ziua de 19 Oct. 1903, a bine-voit a veni la fața locului, însoțit de colegul d-sale d-l Teohari Antonescu și de d-l D. Cădere, profesor de Fizico-Chimice la liceul din Bârlad, cum și de d-l Gh. Ionescu cartograf, tot din Bârlad. Părerea d-lui Simionescu și a d-lui Fischer se văd în lucrare la locurile respective. În privința înțelesului numelor topice, din cuprinsul com. Bogdana, am rugat pe d-l Dr. Ath. M. Marienescu, Membru al Academiei Române, care a bine-voit a-mi răspunde printr'un anume Memoriu. În acelaș timp, pe când se făceau toate aceste cercetări, eu transcriam, adnotam și imprimam documentele adunate pentru alcătuirea Istoriei com. Bogdana. Și spre a pute redă cât mai exactă cetirea textului documentelor scrise în românește, am stabilit, încă de la începutul Anexei A, normele necesare, arătând în același timp acolo că punctuația se lase ca în înseși acele documente, iar sămnăturile cu propriul condeiu se imprimă cu cursive. Toate hrisoavele și hârțiile vechi sunt grupate, în această lucrare, în două anexe: Anexa A, documente din comuna Bogdana, și Anexa B, documente din comuna Bogdana și din comunele vecine, pe care le-am crezut necesare pentru lucrare. Iar în Anexa C, am înserat Memoriul d-lui Dr. Marienescu și apoi am alăturat o închipuire de hartă din 1817 și un tablou cu câte-va mărci de fabrică, desemnate de d-l G. Ionescu și pe care nu le-am putut descrie în notele de la documente și apoi din acele încă numai pe care le-am putut mai bine observa și copia. Înarmat astfel cu materialul de care am putut dispune, am pășit în fine la redactarea și imprimarea studiului pe care îl pun în fruntea lucrării de față, sprijinindu-mi în acelaș timp

toate spusele numai pe documentele constatate ca autentice, cum și pe tradițiunile verificate sau confirmate pe cât cu putință, prin dovezile cele scrise.

Istoria com. Bogdana e împărțită în 13 capitule, în care se tratează despre: descrierea fizică a comunei cu tradițiunile ce s'au pastrat; anticitățiile găsite în com. Bogdana; satele și cătunele; populațiunea și starea socială; organizarea administrativă, judeciară și financiară; evenimentele istorice; proprietatea fonciară; starea economică și drumurile de comunicație vechi; starea religioasă-morală și lăcașurile sfinte; starea culturală înainte și după 1865 și localurile în care s'au ținut școală; locuințele, hrana, îmbrăcămintea și îngrijirea de sănătate; credințele deșerte, câte-va obiceiuri la nuntă, jocurile obișnuite la priveghiul unui mort, lăutarii, scrânciobul, șazătorile și clăcile de tors; în fine, oștenii din com Bogdana cari au luat parte în războiul pentru independența țării în anul 1877—1878. Cartea este însoțită și de o hartă lucrată după harta țării și imprimată la Institutul Geografic al Armatei, unde am întimpinat o deosebită bună voință din partea d-lui general Brătianu. Este însoțită apoi și de 2 tabele, pe care sunt litografiate anticitățiile, dupăce aceste au fost desemnate după natură de d-l arhitect V. Mironescu.

M'aș fi întins mai mult asupra unor date statistice, cadrul lucrării însă nu mi-a permis. Poate că această lucrare să fi având niscăi-va lacune, ca orice lucru omnesc, însă să nu se uite că eu, făcându-mi planul cărții, n'am avut înainte nici un model de felul acesta, după care să mă mai conduc. Osebit de aceasta, în timpul celor 19 ani de muncă, am luptat cu multe și felurite greutăți, costându-mă în acelaș timp și greli cheltueli. Am făcut deci tot ce-am putut.

Terminând, aduc respectuasele și călduroasele mele mulțumiri tuturor persoanelor cari m'au ajutat cu cuvântul sau cu fapta la alcătuirea și publicarea acestei cărți.

Preotul Ioan Antonovici

Econom-Stavrofor

Bârlad, 25 Octombrie 1905.